

Nieuwjaarstoespraak commissaris van de Koning René Paas

Uitgesproken tijdens de nieuwjaarsontvangst van de provincie Groningen, op 7 januari 2019

Ik wens ons allemaal – ook namens Provinciale en Gedeputeerde Staten – ‘veul hail en zegen’.

In een nieuw jaar dat begon met 270 containers. En met het onheil dat daardoor aanspoelt in het mooiste natuurgebied van Nederland. Gistermiddag sprak ik samen met Burgemeester Henk Jan Bolding met vrijwilligers die tussen Westernieland en Noordpolderzijk troep uit de moeilijk bereikbare kwelder te haalden. ‘Alsof er een vliegtuig is neergestort’, zo typeerden ze wat ze aantreffen. Dit is nog lang niet voorbij. Maar vrijwilligers en professionals zullen samen doen wat ze kunnen. Omdat het Wad ons aan het hart gaat.

Gelukkig nieuwjaar. Het wordt een verkiezingsjaar. Voor de waterschappen. Voor het Europees Parlement. Voor de Eerste Kamer. En voor ons. Ooit wenste een politieke partij iedereen vanaf de verkiezingsborden ‘veul hail en zetels’. Dat kun je jezelf wensen. Maar de provincie krijgt er niet meer zetels van. Dat worden er precies 43. Genoeg om alle Groningers te vertegenwoordigen.

Want dáár gaat het om. Sommigen zien in de Statenverkiezingen een opiniepeiling over het kabinet. Anderen doen alsof het gaat om de verkiezing van de Eerste Kamer. En er zullen mensen ontdekken dat hun ‘lijsttrekker’ voor de Senaat niet eens op hun stembiljet staat! Maar Statenverkiezingen gaan over de Staten. Over provinciale politiek. En over de grote vraagstukken van Groningen. Over de gevolgen daarvan voor Groningers. Dus laat je niks wijismaken: dáárover gaan de verkiezingen.

De helft van de kiezers

Wij houden onze verkiezingen honderd jaar na de invoering van het algemeen kiesrecht. Die danken we mede aan 'onze' Aletta Jacobs uit Sappemeer. U kent haar inspirerende verhaal. De eerste vrouw op de HBS, de eerste vrouw met een universitaire bul, de eerste vrouw die arts werd en de eerste vrouw die promoveerde. En Voorzitter van de Vereniging voor Vrouwenkiesrecht. Ze bereikte haar doel in 1919.

Vrouwenkiesrecht spreekt nu vanzelf. Hoe kun je een volksvertegenwoordiging zijn als de helft van de kiezers niet mee mag doen? Alleen al daarom is het een grote zorg dat ongeveer de helft van de kiezers niet meedoet bij de Statenverkiezingen. En de opkomst daalt bij elke volgende verkiezing.

Vergis u niet: dat komt niet door ontevredenheid met de politiek. Want bijna acht van de tien Nederlanders zijn daarover positief. Het kon dus minder. Maar wie kijkt onder de motorkap van de statistieken, ziet te veel mensen die het gevoel hebben verliezer te zijn. Te veel mensen horen dat 'iedereen erop vooruit gaat', maar ervaren dat zelf niet. Ze voelen bar weinig steun als ze die nodig hebben. Te veel mensen hebben de gedachte aan betaald werk al opgegeven, voor zichzelf of voor hun kinderen. En als er werk is, dan is het zeker niet in de buurt. Ze zien hun dorp langzaam leeglopen. En veel te veel mensen wachten op herstel van de schade in hun huis. Ze willen eindelijk weten dat hun huis veilig is. Bijna zeven jaar na Huizinge. Hoe lang nog?

Er staat veel op het spel

Al deze kwesties spelen een rol in deze Statenzaal. Politici worden gekozen om te kiezen. En hun keuzes hebben consequenties: schone handen is er niet bij.

Vooruitgang ontstaat alleen als je dingen wilt veranderen. En elke oplossing schept weer nieuwe problemen. Hoe ver gaan we? Waar ligt de balans? Wat is nog acceptabel? Daarover denken ook Groningers verschillend. Binnen de Staten. Bij gemeenten en waterschappen. Onder ondernemers en tussen organisaties. Niet iedereen ervaart dezelfde problemen. Niet iedereen wil dezelfde oplossingen. Niet iedereen heeft dezelfde belangen. Eenheid vergt vaak hard werken. En de bereidheid om dat samen te doen. Eenheid gaat van au!

Het begint zelden met consensus. En het eindigt er ook niet altijd mee. Waar de eenheid wel ontstaat, en we resultaten halen, mogen we trots zijn. Trots op de provincie, de gemeenten en Biblionet Groningen er ondanks alles samen in slaagden om de bibliotheken in Groningen bij de tijd te krijgen. Trots op de vele partijen die samen een programma wisten te formuleren voor de kwetsbare Eems Dollardregio. Een programma, gericht op evenwicht tussen economie en natuur. Met belangrijke innovaties als een kleirijperij, een dubbele dijk en innovatieve teelt.

Trots op Koningsdag: waar door de inzet van talloze Groningers een indrukwekkend beeld ontstond van Groningen: ernstig, feestelijk en waardig. Dat was het koekhappen ver voorbij! Trots hoe we in de toekomst de zoektocht naar meer duurzame energie samen met onze inwoners zullen vormgeven.

Trots op de professionals en vrijwilligers die in de afgelopen dagen een aanspoelende milieuramp in het Waddengebied te lijf gingen. Op de eilanden, maar ook langs de dijk van Zoutkamp tot Delfzijl. Dat zal in de komende tijd nodig blijven, Want de zee is nog vol vuil. En we hebben ook verder redenen om ongerust te zijn. Hoe konden 270 containers in de zee belanden? Wat zegt dat over de risico's die dit werelderfgoed loopt door de vele

scheepsbewegingen? Wij zullen ons er ook - in grote eendracht - voor inzetten dat dat (vergeef me de woordspeling) tot de bodem wordt uitgezocht. En dat passende maatregelen worden genomen.

Al deze dingen kosten moeite. En ze komen alleen tot stand doordat we beseffen dat we elkaar nodig hebben. Geen daadkracht zonder gemeenschappelijkheid.

Een jaar na Zeerijp

Vorig jaar stonden we hier ook. Op de middag van de beving bij Zeerijp. De aardshok die ons in één klap liet voelen dat het nog steeds menens was. Veel is er sindsdien gebeurd, dankzij onze gezamenlijke inzet. Er kwam de grootste fakkeloptocht die Groningen ooit zag. Er kwam een schadeprotocol met steun van alle overheden én de maatschappelijke organisaties. Er kwam het grootste besluit dat dit kabinet zal nemen: de gaskraan in Groningen gaat zo snel mogelijk dicht. Er kwam de zwaar bevochten afspraak dat de versterking in Appingedam, Delfzijl, Overschild en Ten Boer doorgaat. En er kwam een Nationaal Programma Groningen, dat kansen biedt voor na de gaswinning.

Nee. Daarmee is het nog lang niet klaar. Het moeilijkste komt nog. Plannen en afspraken zijn mooi. Maar de praktijk blijft al te lang achter. Essentieel is een uitvoering die Groningen en Groningers verder helpt. Die een eind maakt aan het wachten. En mensen weer toekomst geeft. 2019 staat in het teken van de resultaten. En van de snelheid. Bij de afhandeling van schade. Bij de uitvoering van lokale versterkingsplannen. En bij het concreet maken van het Nationaal Programma Groningen. Het wordt moeilijk werk. Maar ook in de uitvoering zullen we elkaar vinden. Omdat er geen alternatief is. Omdat Groningen het verdient. Omdat we alleen samen sterk zijn.

Verkiezen en vertegenwoordigen

Het is tegenwoordig 'in' om de tegenstelling te creëren tussen 'het volk' en 'de elite'. Maar dat miskent de rol van volksvertegenwoordigers. Groninger Statenleden vormen de voorhoede van hún kiezers, maar ze vertegenwoordigen ondertussen álle Groningers. Statenleden steken enorm veel tijd in hun ambt. Ze praten met veel mensen. En ze steken hun nek uit door besluiten te nemen waar niet bij iedereen de vlag voor uitgaat. Maar ze doen dat, omdat ze daarmee voor Groningen van betekenis zijn. Dat kan alleen maar goed gaan als Groningers zich ondanks alle verschillen van mening respectvol behandeld en vertegenwoordigd weten.

Ik vind het mooi om aan bezoekers de oudste Statenzaal van het land te laten zien. Het ging er hier - en in de GS-kamer hierboven - eeuwenlang hard aan toe. Maar telkens als het er voor Stad en Ommeland op aan kwam, slaagden we er hier in om de verschillen te overbruggen.

De komende maanden staan voor gekozen politici in het teken van de oogst. Sommigen willen duidelijk maken wat ze voor Groningen hebben bereikt en wat ze in de toekomst nog willen bereiken. Anderen zullen er de nadruk op leggen wat er mis is gegaan. En wat er in de toekomst écht anders moet. Dat mag stevig. Goed dat we de verschillen scherp neerzetten. Want er valt wat te kiezen. Als we er maar aan blijven werken om elkaar steeds weer te vinden.

Verkiezingen gaan over concurrentie. Maar ook over samenwerken voor Groningen. De geschiedenis heeft bewezen dat deze oude Statenzaal kan tegen verschillen van mening. Maar ze is gebouwd op het bereiken van eenheid. Een eenheid waar ik ook persoonlijk een bijdrage aan wil leveren.

De verkiezingen vormen het pootgoed voor de nieuwe oogst. Het wordt daarna hard werken, want Groningers verwachten wat van ons. Maar samen kunnen we vormgeven aan een provincie waar we trots op zijn.

Ik wens u daarbij – maar ook in uw persoonlijk leven – veel hail en zegen.